

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Kamerstuk 2019-2020, 2019-2020
2019-2020, 2019-2020

2019-2020
2019-2020

CoronaMelder

Technische briefing Eerste Kamer
8 September 2020

(10)(2e)

(10)(2e)

Doel CoronaMelder

- Reguliere bron- en contactopsporing aanvullen door
- meer mensen sneller op te sporen die in nauw contact zijn geweest met iemand die positief is getest, waaronder
- ook de mensen die iemand niet kent of zich niet herinnert
- en zo mogelijk meer infectieketens sneller stoppen

Onderwerpen

- **Proces**
- Werking van CoronaMelder en veelgestelde vragen
- Resultaten praktijktest en uitvoeringstoets
- Testen zonder klachten
- Doorlopende evaluatie
- Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19
 - Grondslag voor gegevensverwerking
 - Antimisbruikbepaling

OMT Advies (6 april)

Het OMT adviseert zo snel mogelijk de mogelijkheden voor ondersteuning van bron- en contactopsporing m.b.v. mobiele applicaties te onderzoeken.

Het OMT acht dit noodzakelijk voor de toekomstige fase in aanvulling op reguliere bron- en contactopsporing door de GGD'en. Het OMT heeft een voorkeur voor een populatiegebaseerde aanpak gebruikmakend van technieken die de privacy van eindgebruikers waarborgen conform de AVG-wetgeving (zie bijvoorbeeld het recente PEPP-PT-initiatief).

*"Door het bron- en contactonderzoek van de GGD digitaal te ondersteunen kunnen mogelijk **meer** mensen **sneller** bereikt worden."*

Motie Jetten (8 april; TK 25295, nr. 223)

...overwegende dat het gebruik van apps kan bijdragen aan het beheersen van het coronavirus en aan het vinden van een "nieuw normaal", mits ze voldoen aan (wettelijke) waarborgen

verzoekt de regering hierover zo spoedig mogelijk duidelijkheid te geven aan het parlement, waarbij het uitgangspunt is dat de inzet van deze apps proportioneel is en de apps op het gebied van privacy voldoen aan de bestaande wetgeving zoals de AVG, en de Autoriteit Persoonsgegevens bij deze uitwerking betrokken zal worden

OMT advies tot aan start marktconsultatie

6 april	Advies OMT
7 april	Brief aan Tweede Kamer <i>Ik verken momenteel welke apps binnen een beleid van testen, traceren en thuisrapportage in de volgende fase kunnen worden ingezet. (...) met deskundigen toetsen we deze op toepasbaarheid en de borging van privacy.</i>
11 april	Start marktconsultatie met Uitnodiging

Afronding marktconsultatie tot start eigen ontwikkeling

18/19 april	Openbare beproeving in kader van marktconsultatie - o Expertadvies <i>Geen van de apps is gereed voor introductie</i> - o Onderzoek naar broncode en informatieveiligheid door KPMG <i>Geen van de gepresenteerde apps is op dit moment voldoende veilig om in gebruik te nemen</i> - o Privacy analyse door Landsadvocaat <i>Op basis van de beoordeelde stukken heeft de landsadvocaat bij geen van de voorstellen kunnen vaststellen dat ze volledig voldoen aan de geformuleerde uitgangspunten en dat wordt voldaan aan alle eisen van de AVG.</i>
21 april	Technische briefing "Corona App"
22 april	Kamerbrief waarin besluit zelf "open source" te realiseren en instelling van Begeleidingscommissie en enkele Taskforces

Start eigen ontwikkeling tot website live

Mei tot nu	• Bouw met “the best and the brightest” • Voortdurend testen van app: • Technische werking • Toegankelijkheid, met verschillende doelgroepen • Informatieveiligheid • In wetsvoorstel Twm onderdeel over CoronaMelder (met name in verband met antimisbruikbepaling)
8 juni	Veldtest werking Bluetooth in samenwerking met Defensie
1-7 juli	Labtest in Twente inclusief ethische beproeving
7 juli	DPIA aangeboden aan Autoriteit Persoonsgegevens
8-13 juli	Veldtest in Twente
16 juli	Website CoronaMelder.nl live

Van advies AP tot Nota n.a.v. Verslag

6 augustus	Advies Autoriteit Persoonsgegevens DPIA
12 augustus	Juridische analyse door Landsadvocaat van advies Autoriteit Persoonsgegevens
17 augustus	Kamerbrief waarin aankondiging spoedwetprocedure vanwege advies Autoriteit Persoonsgegevens
17 augustus	Vervolg praktijktest in 5 GGD-regio's en CoronaMelder in appstores
19/21 augustus	Advies en Nader rapport Raad van State t.a.v. Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19
21 augustus	Aanbieding wetsvoorstel aan Tweede Kamer
26 augustus	Inbreng verslag
28 augustus	Nota naar aanleiding van verslag
2 september	Plenaire Behandeling Tweede Kamer

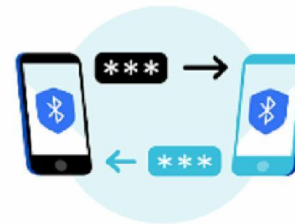
Onderwerpen

- Proces
- **Werking van CoronaMelder en veelgestelde vragen**
- Resultaten praktijktest en uitvoeringstoets
- Testen zonder klachten
- Doorlopende evaluatie
- Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19
 - Grondslag voor gegevensverwerking
 - Antimisbruikbepaling

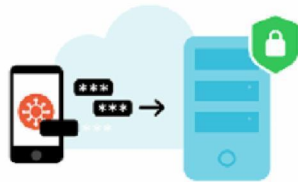
1. De app maakt voor elke telefoon een eigen code

In deze code staat geen informatie over jou of je telefoon. De code is helemaal anoniem en verandert elk kwartier.

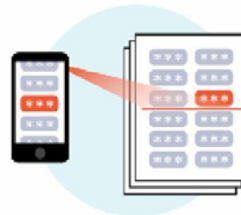
2. Telefoons delen hun codes als ze bij elkaar in de buurt zijn

Heeft de persoon die je tegenkomt ook de app? Dan delen jullie telefoons hun codes met elkaar via Bluetooth Low Energy. Zo weet de app welke telefoons in de buurt waren. De app weet niet van wie de telefoons zijn en ook niet waar jullie waren.

3. Als iemand corona heeft kan deze persoon zijn of haar codes op een lijst zetten

Deze lijst bevat alleen codes van besmette personen. Om de codes toe te voegen moet een besmet persoon eerst een GGD-sleutel doorgeven aan de GGD. Zo is altijd zeker dat de toegevoegde codes ook echt horen bij iemand die corona heeft. Alle codes ouder dan 14 dagen worden automatisch van de lijst verwijderd.

4. Elke telefoon controleert of het de codes op de lijst eerder is tegengekomen

De app kijkt een paar keer per dag naar de lijst met codes van besmette personen. Hij vergelijkt deze lijst met de codes die op jouw telefoon zijn bewaard. Zo ziet de app of je extra kans op besmetting hebt gelopen.

5. Jij krijgt een melding als de codes van een besmet persoon op je telefoon staan

In deze melding lees je wanneer je in de buurt van de besmette persoon bent geweest. Niet wie het is en waar het was. Ook vertelt de app wat je nu zelf het beste kunt doen. Je eigen codes staan niet op de lijst met besmette codes, maar worden 14 dagen op je telefoon bewaard.

Word gewaarschuwd

Weet wanneer je extra kans op besmetting hebt gelopen

Vraag een test aan

Voorkom dat je onbewust anderen besmet

Waarschuw anderen

Heb je corona? Stuur een anonieme melding

CoronaMelder is gestopt

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft besloten dat de app niet meer nodig is. Je krijgt dus geen meldingen meer nadat je in de buurt bent geweest van iemand met corona.

[Lees meer](#)

Hoe nauwkeurig is CoronaMelder?

- Notificaties kunnen alleen volgen na een door de GGD uitgevoerde en bevestigde positieve corona-test
- Alle contacten die een notificatie krijgen waren met zekerheid langer dan 15 minuten in de nabijheid van een achteraf besmet gebleken persoon
- In een aantal gevallen zal iemand die binnen 1,5 meter was geen melding krijgen. Dat kan bijvoorbeeld komen omdat twee personen hun telefoon beide in de achterzak van hun broek hadden
- In een aantal gevallen zal iemand juist wel een melding krijgen die niet binnen 1,5 meter was. Deze persoon was dan meestal wel binnen 3 meter afstand en altijd binnen 10 meter
- Volgens onder meer de Begeleidingscommissie en Taskforces is dit nauwkeurig genoeg om een bijdrage te leveren aan de bestrijding van de epidemie

Is er bewijs voor bijdrage aan de epidemie?

- Onderzoek van de universiteit van Oxford laat zien dat introductie van een app voor digitale contactopsporing kan bijdragen aan het vertragen van de verspreiding van het virus en het terugbrengen van het aantal besmettingen. Deze simulaties tonen ook bij een lage adoptiegraad al een verwacht effect aan in het onderbreken van infectieketens
- Onderzoek van de Universiteit Utrecht stelt dat de snelheid van waarschuwen van meer contacten sterk kan bijdragen ten opzichte van analoge methoden

"The effect of minimising tracing delay (eg, with appbased technology) declines with decreasing coverage of app use, but app-based tracing alone remains more effective than conventional tracing alone even with 20% coverage, reducing the reproduction number by 17.6% compared with 2.5%."

Waar staan andere landen met een decentrale app?

- **App geïntroduceerd**
Oostenrijk, Italië, Letland, Duitsland, Polen, Denemarken, Ierland, Kroatië, Spanje en Frankrijk
- **App in ontwikkeling**
België, Estland, Finland, Letland, Malta, Cyprus, Portugal en Tsjechië
- Uitwisseling tussen landen is in ontwikkeling. Nederland draagt aan de ontwikkeling bij. Eventuele introductie vergt onder meer ook een DPIA, besluit ten aanzien van grondslag en toets van veiligheid en privacy

Lidstaat	Downloads (stand 19 augustus)	Downloads in percentage van de populatie
AT	906.000	10%
IT	4.800.000	8%
LV	120.000	6%
DE	17.300.000	21%
PL	550.000	1%
DK	1.080.000	19%
IE	1.615.000	33%
FR	2.300.000	3%
HR	41.123	1%
ES	1.800.000	4%

Waarom vraagt de app op Android telefoons om toestemming voor locatie?

- Google geeft alleen een melding als de gebruiker op de telefoon **alle** locatiediensten heeft uitgeschakeld dus ook voor andere apps
- Android vereist toestemming voor locatiediensten voor gebruik van bluetooth low-energy. Bijvoorbeeld ook bij gebruik van sommige koptelefoons
- Elke app die echt locatie wil gebruiken moet daar aanvullend toestemming voor vragen
- **CoronaMelder vraagt en heeft deze toestemming niet**
- Google heeft aangegeven deze instelling aan te passen voor apps als CoronaMelder vanaf Android 11 (releasedatum is nog niet bekend)

Waarom werkt CoronaMelder niet op alle smartphones?

- Apple en Google hebben hun technologie beschikbaar gesteld voor Android 6 en hoger en iOS 13.5 en hoger
- Dit komt onder meer door de technologische randvoorwaarden
- Daardoor werkt CoronaMelder op telefoons die maximaal ongeveer 5 jaar oud zijn
- Dit betreft naar schatting 94% van de smartphones in Nederland
- Apple heeft aangegeven dat het ondersteunen van oudere versies van iOS 13 / oudere toestellen dan de iPhone 6S (2015) een 'enorme inspanning' zou vereisen
- Google heeft gemeld dat deels ook Android 5 kan worden ondersteund. Landen moeten dan zelf voor alle toestellen waarop Android 5 beschikbaar is apart testen of ze de app kunnen gebruiken en moeten dit per toestel mogelijk maken

Welke overeenkomst is er met Apple/Google?

- Het ministerie van VWS heeft de gebruiksvoorwaarden van Apple en Google aanvaard
- Hierdoor is een overeenkomst ontstaan tussen VWS enerzijds en Apple en Google anderzijds
- Gegevens blijven op de telefoon: Apple en Google verwerken geen persoonsgegevens
- Apple en Google bepalen ook niet het doel en de middelen van de verwerking van persoonsgegevens door de overheid
"Apple does not collect any data from the operation of the Exposure Notification APIs. This was very purposefully by design as our role is simply to provide the technology for Public Health Authorities to utilize."
- Dit maakt dat Apple en Google niet optreden als verwerker dan wel als verwerkingsverantwoordelijke

Wat is fase 2 van de plannen van Apple/Google?

- Apple en Google maken het voor regio's mogelijk om ook aan contactnotificatie te doen zonder eigen app
- *"This app-less functionality is called Exposure Notifications Express and is only available when a Public Health Authority (PHA) supports it"*
- Geen reden dit in Nederland te doen vanwege CoronaMelder

Hoe wordt de veiligheid van CoronaMelder geborgd? (1 van 2)

- Uitgangspunt: privacy, beveiliging en toegankelijkheid eerst, daarna pas functionaliteit
- Open source ontwikkeling
- De app wordt alleen aangeboden via bekende appstores
- Er worden zo min mogelijk gegevens verwerkt
- Overal waar nodig vindt versleuteling van gegevens plaats
- Alle verbindingen tussen app en backend zijn beveiligd
- Alle data die de app download is voorzien van een digitale (pki-)overheids handtekening
- App stuurt 'decoy' berichten om netwerk afluisteren tegen te gaan
- Functiescheiding tussen VWS, CIBG, KPN, Justid, binnen KPN

Hoe wordt de veiligheid van CoronaMelder geborgd? (2 van 2)

- Er vinden voortdurend onderzoeken en testen plaats
 - Penetratietesten (blijven worden uitgevoerd)
 - Review cryptoraamwerk
 - Audit van de broncodes van zowel de app als backend
 - Assessment op de infrastructuur van KPN
 - Dreigingsanalyse eigen experts met diensten
 - Continue bewaking backend
- Inzetten van verschillende bedrijven, waardoor brede blik en peer-review
- Duiding aanpak en maatregelen door expert ((10)(2e) (10)(2e) (10)(2e))

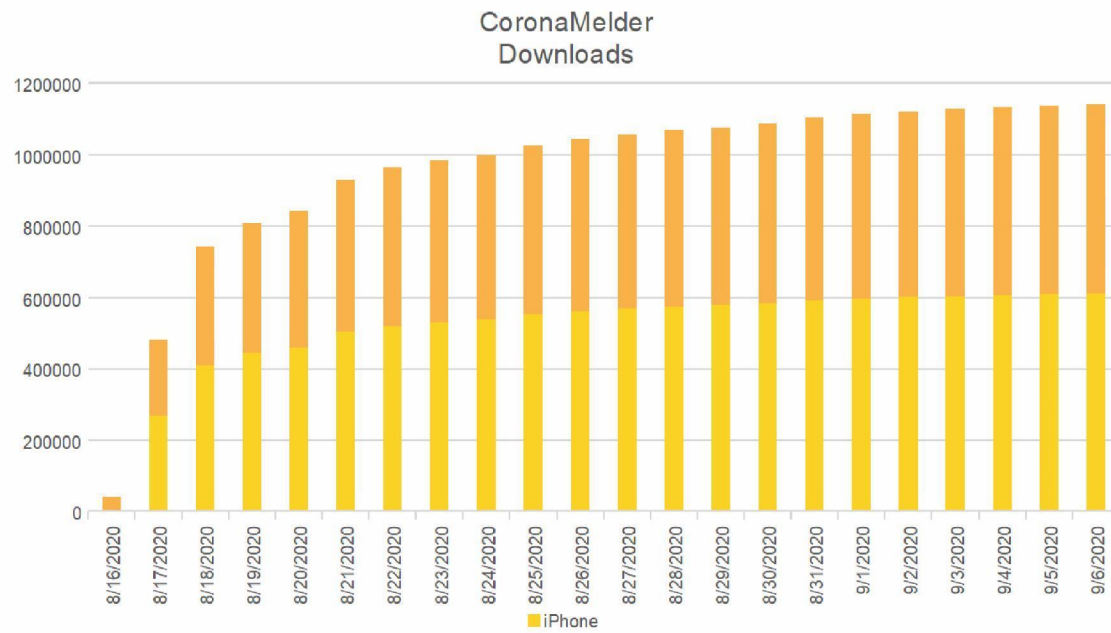
Onderwerpen

- Proces
- Werking van CoronaMelder en veelgestelde vragen
- **Resultaten praktijktest en uitvoeringstoets**
- Testen zonder klachten
- Doorlopende evaluatie
- Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19
 - Grondslag voor gegevensverwerking
 - Antimisbruikbepaling

Opbrengst eerste weken vervolg praktijktest

- CoronaMelder werkt naar verwachting, zowel in de GGD-processen als de app zelf en de backend
- 412 mensen hebben een test aangevraagd en daarbij aangegeven dat ze een notificatie hebben gehad
Dit is veel in verhouding tot aantal gemelde besmettingen (8). Andere landen geven aan dit in het begin ook te zien. Ierland geeft bijvoorbeeld aan dat die verhouding na de eerste paar dagen begon te verschuiven naar wat velen als meer realistisch ervaren.
- Bij GGD vooral vragen over handelingsperspectieven en testbeleid
- Ongeveer 100 vragen per dag aan technische helpdesk
- Enkele verbeteringen voorgesteld aan Apple en Google

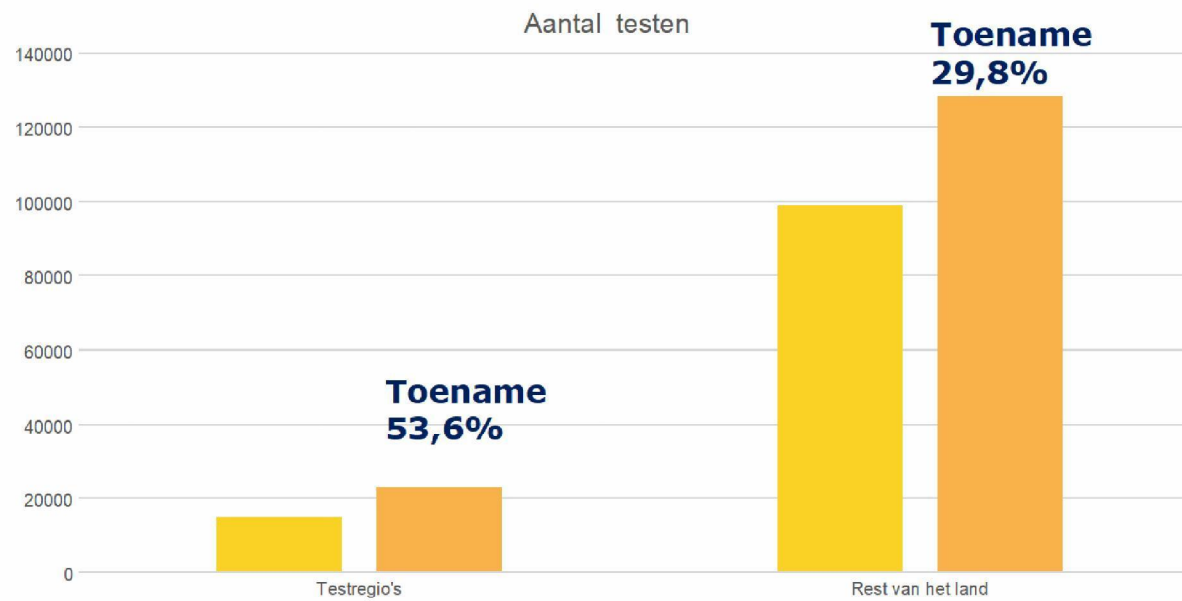

Uitvoeringstoets Berenschot (tussenstand)

- Het blijkt de GGD weinig extra tijd te kosten om samen met de positief geteste persoon in CoronaMelder een besmetting te melden
- Sommige GGD-en ervaren dat door de werking van CoronaMelder de regie over het reguliere BCO afneemt
- Er wordt impact op communicatie verwacht
- Er is maar beperkt draagvlak bij de GGD-en voor testen zonder klachten
- Huidige ICT-systemen zijn nog niet ingericht op vooruit plannen van afspraken, dit is nodig voor asymptomatisch testen
- In testregio's is de vraag naar testen relatief meer gestegen

Toename testen in en buiten testregio's

Onderwerpen

- Proces
- Werking van CoronaMelder en veelgestelde vragen
- Resultaten praktijktest en uitvoeringstoets
- **Testen zonder klachten**
- Doorlopende evaluatie
- Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19
 - Grondslag voor gegevensverwerking
 - Antimisbruikbepaling

Testen zonder klachten

- In de praktijktest vindt onderzoek plaats naar testen zonder klachten
- Dit gebeurt mede op advies van de Begeleidingscommissie
- Testen zonder klachten geldt vooralsnog alleen voor de praktijktest. Het handelingsadvies tijdens de praktijktest is testen op de zevende dag na de datum van het risicovolle contact (zoals genoemd in de notificatie van CoronaMelder)
- Bij landelijke introductie van CoronaMelder zullen hierin de handelingsadviezen zijn opgenomen conform de op dat moment geldende LCI-richtlijnen

Onderwerpen

- Proces
- Werking van CoronaMelder en veelgestelde vragen
- Resultaten praktijktest en uitvoeringstoets
- Testen zonder klachten
- **Doorlopende evaluatie**
- Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19
 - Grondslag voor gegevensverwerking
 - Antimisbruikbepaling

Doorlopende evaluatie

- Opbrengst en effecten van CoronaMelder worden doorlopend geëvalueerd
- Doel is doorlopend te onderzoeken in welke mate CoronaMelder een bijdrage levert aan het breder, sneller en efficiënter opsporen van met het virus geïnfecteerde personen
- De evaluatie richt zich op: de adoptiegraad van de app, het gebruik van de app, directe en indirecte beoogde effecten en op de niet beoogde effecten
- Bij de evaluatie worden ook de leerervaringen van andere landen betrokken
- Als CoronaMelder niet effectief blijkt dan zal de inzet worden beëindigd

Onderzoeksgebieden evaluatie

- Adoptie (zoals het aantal downloads)
- Gebruik (zoals het aantal aangevraagde tests na notificatie)
- Directe beoogde effecten (zoals de opvolging van handelingsperspectieven uit de app)
- Indirect beoogde effecten (zoals het effect van het gebruik van de app op de besmettingsgraad)
- Niet beoogde effecten (zoals 'leidt de app bijvoorbeeld tot verslapping van navolging van andere Coronamaatregelen')

Motie Middendorp cs.

- Bekijken toevoegen additionele criteria t.a.v. identificeren nadelige effecten en effecten op beleid en capaciteit van het testen, de testbereidheid en quarantainebereidheid
- Monitoring en rapportage (met name in begin intensief)

Onderwerpen

- Proces
- Werking van CoronaMelder en veelgestelde vragen
- Resultaten praktijktest en uitvoeringstoets
- Testen zonder klachten
- Doorlopende evaluatie
- **Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19**
 - **Grondslag voor gegevensverwerking**
 - **Antimisbruikbepaling**

Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19

- Expliciteert de grondslag voor gegevensverwerking
- Bevat een antimisbruik bepaling waarop toezicht plaatsvindt

Grondslag gegevensverwerking

- De grondslag is taak van algemeen belang (artikel 6, onder e, AVG)
 1. voor de GGD'en: bron- en contactopsporing (artikel 6, derde lid Wpg)
 2. voor de minister van VWS: leiding geven aan infectieziektebestrijding én zorg dragen voor landelijke ondersteuningsstructuur (artikel 3 en 7 Wpg)
- Het wetsvoorstel expliciteert deze bestaande grondslag in de Wpg
- Tijdelijk én alleen voor het doel van de bestrijding van Covid-19

Toestemming als grondslag

- Juridisch is ook toestemming mogelijk als grondslag indien deze vrij, specifiek en geïnformeerd wordt gegeven (artikel 6, onder a AVG / artikel 9, tweede lid, onder a AVG)
- Dit blijkt ook uit het richtsnoer van de "European Data Protection Board" (EDPB), het advies van de Raad van State en de analyse van de landsadvocaat
- De Autoriteit Persoonsgegevens vindt dit theoretisch denkbaar maar minder passend
- Alle 11 landen met een al geïntroduceerde vergelijkbare app gebruiken toestemming als grondslag
- Raad van State: *"De recente significante stijging van het aantal coronavirusbesmettingen (...) kan rechtvaardiging zijn voor inzet vóór inwerkingtreding wet"*

Besluit kabinet

Brief aan de Tweede Kamer dd. 28 augustus 2020

“Het kabinet heeft besloten tegemoet te komen aan de wens van de Autoriteit Persoonsgegevens om landelijke introductie aan te houden tot deze wet in werking is getreden. Tot dat moment zal de praktijktest doorlopen zoals deze nu is vormgegeven in de vijf testregio's.”

Ook na inwerkingtreding blijft toestemming bestaan

- Voor het gebruik van CoronaMelder wordt altijd om toestemming gevraagd:
 1. Om de vrijwilligheid van het gebruik van de app te borgen
 2. Vanwege verplichtingen uit de Telecommunicatiewet

Antimisbruikbepaling

- Gebruik van CoronaMelder moet te allen tijde vrijwillig zijn
- Tweede Kamer heeft daar in het beginstadium zorgen over geuit. Zo onder meer ook de Autoriteit Persoonsgegevens en het College voor de Rechten van de Mens
- Daarom bevat de wet een antimisbruikbepaling: niemand mag worden gedwongen tot het gebruik van CoronaMelder
- Antimisbruik moet ruim worden opgevat: direct en indirect, door wie dan ook, gebruik omvat ook inzage enz.
- Na amendering expliciet in de tekst van het wetsvoorstel
- Mensen moeten gemakkelijk kunnen klagen over overtreding: daarom komt er een algemeen meldpunt bij de IGJ

Wijzigingen na amendering Tweede Kamer

1. **Antimisbruikbepaling**

Het ruime bereik van deze bepaling is geëxpliciteerd.

2. **Verbod op koppelen ip-adres**

Expliciet opgenomen dat ip-adres zsm wordt gescheiden van de codes en daarna niet meer mag worden gekoppeld.

3. **Grondslag voor interoperabiliteit**

4. **Vervalbepaling** gewijzigd naar drie maanden in plaats van zes maanden (met steeds de mogelijkheid tot verlenging met ten hoogste drie maanden in plaats van ten hoogste twee maanden)